

Jeannet Appelo er journalist, oversetter og guide. Hun bor med sin familie i Nederland. Jeannet vokste opp i Rømskog, og i sommer var hun tilbake for et lengre opphold sammen med barna. Det gjorde inntrykk, og i denne artikkelen ser hun på Rømskog og Grenseland fra utsiden, gjennom egne, norske øyne og ikke minst formidler hun inntrykkene de to barna sitter igjen med.

På bærtur med lokalbefolkningen.

Hannah ved avgang fra Göteborg.

Sommereventyret begynner da vi kjører ut av gaten foran rekkehuset i Nederland. Med bil, tilhenger og to oppspilte barn i baksetet er jeg klar for mitt lengste norgesopphold på tyve år. Hele tre uker skal vi bo i Grenseland, et område jeg vokste opp i. Hvordan vil jeg bli mottatt? Er det mye som er forandret? Hvordan opplever voksne venner bygdesamfunnet, og hvordan trives barna deres? Det blir en sommer vi sent skal glemme.

Det er vakkert i Grenseland.

Mellom skog og tjern,

JEANETT APPELO, TEKST OG FOTO

«Sverige er så annerledes, mamma, mye mer rotete enn Norge!». Barnas dom er hard da vi fra fergen i Göteborg kjører nordover til grensen. Noe påvirket av mors patriotisme til gamlelandet er de vel. Men alle tre er vi oppriktig imponert over idyllen i indre Østfold.

Kjøreturen

Fra Halden følger vi riksvei 21 langs Haldenvassdraget, som strømmer gjennom fire kommuner. I Aremark hviner ungene av fryd når vi tar bakker og svinger som i en berg og dalbane. I Marker holder vi kulinarisk stopp i Ørje, både hos Bakergaarden Café og den originale butikken Sjokoladehagen. I Rømskog senker roen seg langs sjøen med de mange øyer og et tettsted på hver side av vannet. Hele veien forgaper vi oss på vakre tomter og en god blanding av oppussede gårder og ferdighus i tradisjonell stil. Det er noe særegent med Grenseland. Opprømt over å være på hjemmebane hilser vi på alle biler vi møter fra Halden og oppover.

Allerede to timer etter ankomst står det fire biler utenfor, og jeg har ti gjester på kaffe.

«Herfra og frem er det bare kjentfolk!», forsikrer jeg ungene.

Eget hus

Da vi parkerer bilen på tunet til det romslige huset vi leier for sommeren, og går på oppdagelsesferd gjennom rommene, føler vi at vi har kommet godt frem. Guttungen plystrer fra ankomst til avreise. Tenåringen tar seg en behagelig pause fra all hektikken hjemme. Allerede to timer etter ankomst står det fire biler utenfor, og jeg har ti gjester på kaffe. Spent og glad byr jeg på medbrakte nederlandske småkaker. Hvordan er det å leve i bygda i dag?

Dans eller tro?

I min ungdom, på begynnelsen av åttitallet, var det et tydelig sosialt skille mellom to grupper i bygda; de som gikk på bedehuset og de som gikk på dansefester. Selv hørte jeg til såkalt siste gruppe, men som innflytter fra Lillestrøm klarte jeg aldri helt å venne meg til grensene. Kanskje derfor gikk min beste skolevenninne på bedehuset, og jeg sang i en periode

i det religiøse koret. Vi begynte å kjøre innom bedehuset etter fest for å møte venner vi ellers bare så på skolen.

Hvordan er situasjonen i dag? Jeg oppdager at «de religiøse» har fått et mer avslappet forhold til alkohol opp gjennom årene. Og ved samtlige festivaler og konserter viser det seg at folk fra begge grupper jobber side om side som frivillige. Skolekorpset og fotballklubben har en blanding av begge grupper i tillegg til et samarbeid med nabobygda. Der slo de seg sammen til én forening, istedenfor å måtte nedlegge to.

Heldigvis valgte de forandring for å overleve. En fascinerende tanke som skal vise seg å bli sommerens røde tråd i samtalen.

Bygdas styrke

Overalt blir vi hjertelig mottatt. I lune kjøkken med flott utsikt på frodige åkrer og blikkstilte tjern. Med unger som lufter bikkjer og lager «dessær» mens de famler seg frem på en blanding av norsk, engelsk og en klype nederlandsk. Pauline på tretten blir med på kanotur

En idyllisk padletur i fantastisk natur.

Erik puster ut etter lang sykkelturn.

Hos nye venner på lunsj.

ro og forandring

og forteller oss hvorfor det er så godt å bo her: «Fordi det er så mye å gjøre for ungdom». Som bymennesker fra kontinentet stirrer vi forbauset utover den folketomme sjøen. Det er kanskje mindre å velge mellom, minnes jeg, men når det skjer noe, da er man med.

Nettopp dette oppdaget jeg som journalist også i intervjuer med nederlandske emigranter i Bygde-Norge. De synes ofte at nordmenn i lokalsamfunn er åpne, og de føler seg velkomne i all oppmerksomheten. Nye innbyggere mener de blir sett og tatt vare på, og barna vokser i selvtillit og ambisjoner. Fra ADHD og allergi til fri fra medisiner etter et år. Fra planer om yrkesopplæring i Nederland til søknad på norsk universitet.

Dette minner meg om det kjente, trygge og trivelige som Grenseland er, noe det også har betydd for meg personlig.

Utfordringen

Jeg oppdager at mange venner pendler til større byer i nærheten, til veldig ulike yrker. De er glade for å kunne bli boende i

Det er ingen grunn til å måtte velge mellom det å beholde bygdesjela på den ene siden og forandring på den andre.

bygda. Og at dette er viktig, viser innbyggertallet som er skremmende lavt. Hvert år er det usikkert om barneskolen kan åpne dørene, og overalt er konklusjonen enstemmig: Det er viktig å være en egen kommune.

Men da trengs det flere innbyggere, elever, arbeidsplasser og boliger. Og mange er redde for å miste det typiske, kall det oversikten.

Det minner meg om oss jentene i ungdomstida, som satte stålblikket i konkurranse utenifra for å verne om «våre egne» gutter på skauen. Og om hvordan jeg den gang aldri helt mistet klistrelappen «innflytter» på pannen, mens folk i dag har vanskelig for å tro at jeg ikke bodde i bygda i mer enn seks år. Da vi nettopp hadde flyttet hit og moren min inviterte alle naboene på middag, oppdaget vi noe utrolig. De fleste satt til bords sammen for første gang, selv om noen hadde vært naboer i generasjoner. Det skjedde noe den kvelden. Naboene fikk muligheten til å oppleve hverandre på en ny måte, og samholdet ble enda bedre.

Så snart det ukjente blir kjent, åpnes

alle dører. Jeg hører til det kjente nå, og sjelden har vår familie følt seg så velkommen et sted som til Grenseland i sommer. Det blir spennende å se om nye mennesker utenifra får muligheten til å bli like involverte og tilknyttet som meg.

Nødvendig å velge?

På en av de siste feriedagene sier guttungen plutselig bekymret: «Jeg vet ikke hva jeg skal velge, mamma, Norge eller Nederland. Det er så mye jeg kommer til å savne!». Ro, plass og sosialt samhold har gjort sitt inntrykk. Jeg forsikrer ham at han ikke behøver å velge, men at han nå har et land til hvor han føler seg hjemme.

Og i mitt stille sinn håper jeg at bygdefolket også vil utvide horisonten de kommende årene. Det er ingen grunn til å måtte velge mellom det å beholde bygdesjela på den ene siden og forandring på den andre. Det går an å få både i pose og sekk, akkurat som barna mine.